

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

T/18877. számú

törvényjavaslat

a Gazdasági és Szociális Tanácsról

**Előadó: Kiss Péter
Miniszterelnöki Hivatal vezető
miniszter**

Budapest, 2005. december

2006. évi ...törvény
a Gazdasági és Szociális Tanácsról

A nemzeti gazdasági és társadalompolitikai stratégiák, illetve a hosszú távú kormányzati célkitűzések megvitatása, a társadalmi párbeszéd előmozdítása, a társadalom széles körét érintő döntések meghozatalához szükséges nemzeti konszenzus elősegítése érdekében az Országgyűlés a Gazdasági és Szociális Tanácsról a következő törvényt alkotja:

1. §

(1) A Gazdasági és Szociális Tanács (a továbbiakban: GSZT) a gazdaság és a társadalom fejlődését érintő átfogó ügyek, a kormányzati ciklusokon átívelő nemzeti stratégiák megvitatására, valamint a harmonikus és kiegyensúlyozott gazdasági fejlődés, illetve az ehhez illeszkedő szociális modell kidolgozásának és megvalósításának előmozdítására létrejött független testület, amely a gazdasági és társadalmi élet, a civil társadalom, a munkaadói és munkavállalói érdekképviselők, valamint a tudomány képviselőinek bevonásával működik.

(2) A GSZT a legszélesebb nemzeti konszenzus elérésére törekszik, működése során figyelembe veszi az Európai Unióban kialakult gyakorlatot.

2. §

(1) A GSZT feladatai:

- a) a gazdaság és a társadalom mindenkori állapotának értékelése;
- b) javaslatétel átfogó, hosszú távú intézkedésekre;
- c) a gazdaság és szociálpolitikai, fejlesztéspolitikai, foglalkoztatáspolitikai, társadalombiztosítási, egészségügyi nemzeti stratégiák megvitatása;
- d) állásfoglalás az Európai Unióval kapcsolatos stratégiai kérdésekben.

(2) A GSZT – az Alapszabályában meghatározottak szerint – napirendjére tűzi a tagjai által javasolt, az (1) bekezdésben meghatározott tárgykörökbe tartozó kérdéseket. A Kormány javaslata alapján a GSZT az (1) bekezdésben meghatározott tárgykörbe tartozó kérdéseket a napirendjére tűzheti.

3. §

(1) A GSZT jogi személy. Beszámoló készítésére és könyvvizelési kötelezettségére az egyesületekre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(2) A GSZT működéséhez a központi költségvetés az Országgyűlésről szóló fejezetében megállapított költségvetési előirányzattal járul hozzá.

4. §

(1) A GSZT az alapító tagok által elfogadott alapszabály alapján működik. Az alapító tagok felsorolását a törvény melléklete tartalmazza.

(2) A GSZT plenáris ülése a Tanácsba új tagokat vehet fel az Alapszabály által meghatározott módon.

(3) A GSZT-ben való tagság keletkezésére és megszűnésére egyebekben a GSZT alapszabálya az irányadó.

5. §

(1) A GSZT legfőbb szerve a tagokból (a tagok képviselőiből) álló plenáris ülés.

(2) A GSZT plenáris ülése a napirendjére kerülő ügyekben

a) konzultációt (véleménycserét) folytat, ennek alapján pedig

b) állást foglal,

c) javaslatot tesz,

d) ajánlásokat fogad el,

e) saját működésével kapcsolatban határozatokat hoz.

(3) A GSZT szerveire (bizottságok stb.) egyebekben az Alapszabály rendelkezései az irányadók.

6. §

(1) A GSZT törvényes képviselője a GSZT elnöke.

(2) A GSZT hivatali apparátusát (titkárság) a főtitkár irányítja, akit az elnök javaslata alapján a GSZT plenáris ülése választ meg.

7. §

(1) A Kormány állandó meghívottként tanácskozási joggal részt vehet a GSZT plenáris ülésén. A Kormány állandó képviselője a GSZT irányában a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter.

(2) A GSZT plenáris ülésére a miniszterelnököt illetve azt a minisztert, aki a plenáris ülés napirendjén szereplő kérdésekben feladat- és hatáskörrel rendelkezik, meg kell hívni.

8. §

Ez a törvény a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

A Gazdasági és Szociális Tanács alapító tagjai

a.) a gazdaság képviselői:

gazdasági érdekképviseletek:

1. Agrár Munkaadói Szövetség elnöke
2. Általános Fogyasztási Szövetkezetek Országos Szövetségének elnöke
3. Ipartestületek Országos Szövetségének elnöke
4. Kereskedők és Vendéglátók Országos Érdekképviseleti Szövetségének elnöke
5. Magyar Iparszövetség elnöke
6. Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének elnöke
7. Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének elnöke
8. Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetségének elnöke
9. Stratégiai és Közszolgáltató Társaságok Országos Szövetségének elnöke

gazdasági kamarák

10. Magyar Kereskedelmi és Iparkamara elnöke
11. Magyar Agrárkamara elnöke

gazdasági szervezetek

12. Magyar Bankszövetség elnöke
13. Budapesti Értéktőzsde Rt. elnöke
14. Befektetői Tanács elnöke
15. Nemzetközi Vállalatok Magyarországi Társaságának elnöke
16. Joint Venture Szövetség elnöke
17. Szövetkezeti Tanács elnöke
18. Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának képviselője

b.) a munkavállalók képviselői:

19. Autonóm Szakszervezetek Szövetsége elnöke
20. Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés elnöke
21. LIGA Szakszervezetek elnöke
22. Magyar Szakszervezetek Országos Szövetségének elnöke
23. Munkástanácsok Országos Szövetségének elnöke
24. Szakszervezetek Együttműködési Fórumának elnöke

c.) a civil szféra meghívott szervezetei

25. Család, Gyermek, Ifjúság Egyesület
26. Európa Ház Egyesület
27. Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetsége
28. Gyermek- és Ifjúsági Konferencia
29. Idősügyi Tanács
30. Ipari Parkok Egyesülete
31. Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége
32. Nőképviselői Tanács
33. Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület
34. Országos Fogyatékosügyi Tanács
35. Környezeti Management és Jog Egyesület - EMLA

d.) a tudomány képviselői

- 36.-39. a Magyar Tudományos Akadémia jelenlegi és három megelőző elnöke
- 40.-43. tudósok, akik a gazdaság és társadalom kérdéseinek elismert kutatói (jelölő szervezetenként egy fő)

jelölő szervezetek:

- Magyar Tudományos Akadémia
- Magyar Rektori Konferencia
- Főiskolai Főigazgatói Konferencia
- Magyar Közgazdasági Társaság

Általános indokolás

2004-ben megalakult a gazdaság, a munkavállalók, a civil társadalom és a tudomány képviselőinek részvételével a Gazdasági és Szociális Tanács (a továbbiakban: GSZT), amely a társadalmi párbeszéd európai típusú, a nemzeti stratégiákról szóló konzultáció fórumaként határozza meg magát. A törvényjavaslat – elismerve a GSZT által preferált célkitűzéseket, és támogatva törekvéseit – garanciát teremt a Kormánytól független, a választási ciklusokon átívelő, a társadalmat érintő alapvető kérdésekben a nemzeti konszenzus megteremtéséhez szükséges fórum létrehozatalához és működéséhez. Így a GSZT - a Kormányprogram célkitűzéseivel összhangban létrehozandó - a mindenkori kormánytól független és a párt politizálástól mentes konzultatív fórum.

A társadalmi párbeszéd hazai intézményrendszeréből a nemzeti stratégiák megvitatására hivatott intézmény eddig hiányzott. A GSZT küldetése a gazdaság és a társadalom átfogó fejlődését érintő országos ügyek és az ezekben kialakítandó, kormányzati ciklusokat átívelő hosszú távú nemzeti stratégiák magas szintű megvitatása – a legszélesebb egyetértés elérése céljából. A törvényjavaslat hozzájárul a nemzeti stratégiák társadalmi megalapozottságának és támogatottságának intézményi megerősítéséhez, a GSZT megalapításával létrehozza a társadalmat átfogóan érintő kérdésekben a nemzeti konszenzus megteremtésének intézményi kereteit. Egyben kielégíti a rendszerváltást követően megfogalmazott azon igényt, melynek következetes elvárása az állami döntésekben történő részvétel, a kormányzati döntéseket megelőző társadalmi vita mind tágabb körre való kiterjesztése.

A GSZT-nek – az alapítók szándékával megegyező – törvényi létrehozatala megfelel az Európai Unió általános törekvéseinek és a társadalmi párbeszéd előmozdítására irányuló céloknak. A legtöbb európai uniós tagállamban működik ilyen intézmény, többnyire, konzultatív, illetve tanácsadási funkciókat lát el, azonban a nemzeti gyakorlatok eltérőek. A törvényjavaslat megalkotásához egységes, követendő európai modell nincs. Megosztott például az európai gyakorlat abban a meghatározó kérdésben, hogy a kormányok részt vegyenek-e a testületben. Számos példa a kormányzat távol tartását támasztja alá, ugyanakkor több EU tagállamban (Finnország, Írország, Portugália) a Kormány jelen van az intézményben. A magyar GSZT – hasonlóan az EU tagállamaiban és más fejlett országokban működő testületekhez – konzultatív fórum, amely véleményeket, ajánlásokat, javaslatokat és állásfoglalásokat fogad el.

A GSZT konzultációs fórum, ugyanakkor mindez nem zárja ki, hogy a testület keretein belül a törvényjavaslat és a GSZT Alapszabálya szerint megállapodások szülessenek. A GSZT független és politikamentes testület, a törvényjavaslat a korábbi alapítók ezen egybehangzó szándékát tiszteletben tartja. Függetlenségét és politikamentességét garantálja, hogy a mindenkori kormány nem tagja a GSZT-nek, a GSZT tagjai nem kormányzati döntés révén kerülnek kiválasztásra. További biztosíték a GSZT önállóságára, hogy a legmagasabb jogforrási szinten, törvényben kerül megalapításra. A GSZT a Kormány mellett, de attól függetlenül működik, tevékenységének nincs közvetlen hatása az Országgyűlés munkájára. A Tanács a társadalmi párbeszéd intézménye, és nem a törvényhozás második Kamarája, így állásfoglalásai és ajánlásai normatív tartalommal, bármely jogalanyra kötelező erővel nem rendelkeznek. A GSZT társadalmi presztízsét, elfogadottságát, – a működéséhez szükséges biztosítékok érdekében a törvényben történő létrehozásán túl – nem a jog, hanem a tevékenysége során megszerzett tekintélye biztosíthatja.

A GSZT törvényjavaslat szerinti hatásköre alapvetően nem érinti a munka világgal kapcsolatos, országos jelentőségű kérdéseket tárgyaló Országos Érdekegyeztető Tanács (a továbbiakban: OÉT) kompetenciáját. A GSZT funkciója ugyanis a nemzeti gazdasági és társadalompolitikai stratégiákról való magas szintű konzultáció, az OÉT-nél lényegesen szélesebb – a nemzeti stratégiák által érintett és azok kidolgozásához hozzájárulni képes – résztvevői kör bevonásával. A GSZT ugyanakkor új lehetőséget nyit az OÉT-ben helyet foglaló szociális partnerek részére, hiszen a foglalkoztatáshoz közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó kormányzati döntéseken túlmenően a nemzetgazdaságot érintő további kérdések megtárgyalásába is bekapcsolódhatnak.

A törvényjavaslat a jogi személyként megalapított GSZT tagságával és működésével összefüggő alapvető garanciális rendelkezéseket állapítja meg, a további feltételek szabályozására felhatalmazást ad magának a Tanácsnak, amely Alapszabályában rendezi a tevékenységéhez kapcsolódó kérdéseket. A törvényjavaslat deklarálja a GSZT megalapításának céljait, megállapítja a Tanács összetételét, szabályozza feladatait, működésének alapvető kérdéseit.

Részletes indokolás

Az 1. §-hoz

A törvényjavaslat deklarálja a GSZT működésének céljait, a testület függetlenségét, amely egyben garanciát teremt a kormányzati ciklusokon átívelő nemzetstratégiák megvitatására. A GSZT tagsága a hazai közélet négy meghatározó területének képviselőiből tevődik össze. A gazdasági és társadalmi élet képviseletében a Tanácsban képviselettel rendelkeznek a gazdasági érdekképviseletek (pl. Agrár Munkaadói Szövetség, Magyar Iparszövetség, Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége), a gazdasági kamarák és egyéb, a magyar gazdaság működését meghatározó szervezetek vezetői, illetve megválasztott képviselői (pl. Magyar Bankszövetség, Szövetkezeti Tanács). A szervezett civil társadalmat tizenegy szervezet képviselői (pl. Európa Ház Egyesület, Idősügyi Tanács, Nőképviselési Tanács), a munka világot az Országos Érdekegyeztető Tanács munkaadói és munkavállalói tagszervezetei képviselik. A magyar tudomány képviseletében a Magyar Tudományos Akadémia jelenlegi és három megelőző elnöke, továbbá a társadalom kérdéseinek elismert kutatói vesznek részt. Az utóbbi körben a Magyar Tudományos Akadémia, a Magyar Rektori Konferencia, a Főiskolai Főigazgatói Konferencia és a Magyar Közgazdasági Társaság jelöli ki egy-egy képviselőjét.

A 2. §-hoz

A törvényjavaslat tételesen felsorolja a GSZT feladatait. A GSZT javaslatai, állásfoglalásai nem bírnak normatív jelleggel, a Tanács álláspontja az érintett közhatalmi szerveket nem köti. A GSZT az Alapszabályában foglaltak szerint dönt napirendjének megállapításáról, ugyanakkor saját döntésétől függően tűzi napirendre a Kormány által javasolt, a Tanács hatáskörébe tartozó ügyeket.

A 3. §-hoz

A törvényjavaslat – ún. sui generis jelleggel – jogi személyként hozza létre a GSZT-t. Ennek megfelelően a GSZT saját nevében szerezhethet jogokat és vállalhat kötelezettségeket. Így például munkáltatói jogalanyisággal rendelkezik, a tevékenységéhez kapcsolódó feladatok

ellátására munkaviszonyt létesíthet. A GSZT beszámoló készítésére és könyvvezetési kötelezettségére az egyesületekre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. A GSZT működésének pénzügyi fedezetéhez a központi költségvetés az Országgyűlésről szóló fejezetében megállapított előiránnyal járul hozzá.

A 4. §-hoz

A törvényjavaslat tartalma hűen tükrözi az alapító tagok szándékait, a Tanács működését ugyanis az említett tagok által elfogadott Alapszabály határozza meg. A GSZT tagságának bővítésére az Alapszabály által meghatározott eljárás keretében van lehetőség.

Az 5. §-hoz

A törvényjavaslat kizárólag a legalapvetőbb feltételeit rendezi a GSZT belső struktúrájának. A Tanács legfőbb szerve a tagok képviselőiből álló plenáris ülés. A törvényjavaslat megállapítja, hogy a plenáris ülés a napirendjére kerülő ügyekben milyen döntéseket hozhat (pl. állást foglal, ajánlást fogad el). A törvényjavaslat egyebekben nem foglalkozik a GSZT szervezetrendszerével, annak rendezésére az Alapszabálynak ad felhatalmazást.

A 6. §-hoz

A törvényjavaslat megállapítja a GSZT vezető tisztségviselőit. A Tanácsnak – mint jogi személynek – képviselője az elnök. A GSZT titkárságát a főtitkár irányítja, akit erre a funkcióra az elnök javaslata alapján a plenáris ülés választ meg.

A 7. §-hoz

A Kormány nem tagja a GSZT-nek, a törvényjavaslat kizárólag állandó meghívotti státuszt biztosít a mindenkori kormánynak, szavatolva ezzel a Tanács függetlenségét. A törvényjavaslat alapján – a GSZT-nek megfelelő kormányzati partneri szintet biztosítva – a Kormány állandó képviselőjét a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter látja el. A Kormány jelenlétét garantálja az a további szabály is, amely kötelezi a GSZT-t arra, hogy plenáris üléseire a miniszterelnököt, illetve azt a minisztert, aki az ülés napirendjén szereplő kérdésben feladat- és hatáskörrel rendelkezik, meghívja.

A 8. §-hoz

A § a törvényjavaslat hatálybalépéséről rendelkezik.